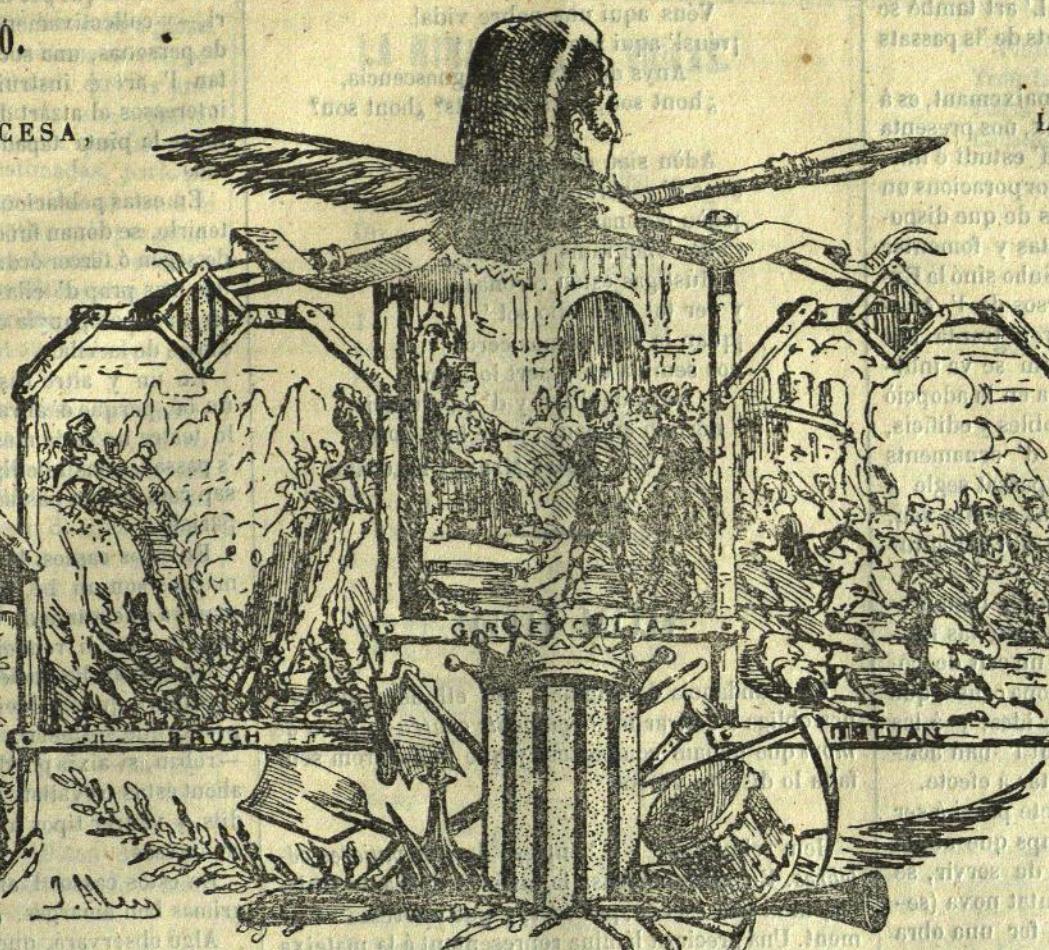

DIRECCIO Y REDACCIO.

CARRER DE LA PRINCESA,

número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,

Plaça Nova, núm. 5.

2 cuartos.

ANUNCIS A PREUS LA BARRETINA. CIENCIAS Y ARTS.

ANUNCIS

EQUITATIUS.

LITERATURA,

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Conferencias religiosas, per Antoni Duran y Roca, Pbr.—*Un projecte*, per A. Aulestia y Pijoan.—*Anys perduts*, per Joseph Martí y Falguer.—*Rum, Rum*, per F.—*L'art y las societats dramàtiques*, per F. Ubach y Vinyeta.—*La nina de las violas*, per Francisco Manel Pau.—*Javier Ramirez*, per A. Serra.—*Solucions á la Xarada y al Geroglific del número passat*.—*Xaradeta*, per X.—*Geroglific*.—*FOLLETÍ: La Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

CONFERENCIAS RELIGIOSAS.

II.

IDEA DE LA MORT.

Pensar en la vida, sempre en la vida,—may en la mort—es torpesa, ja que tots los homens estèm destinats á morir.

La mort es la consecuencia de la vida, es la lògica de la naturalesa.

Tot lo que te principi sol tindrer fi, l' home ha tingut un principi, luego deu morir.

Y per altra part, ¿no 'ns es un be lo morir?..

La mort es per mi la tranquilitat del cos, la vida del ànima.

La materia no s' es feta pero ser inmortal, l' ànima si.

Rès me fa, donchs, la mort del cos, sabent que l' ànima no morrà.

Molts temen la hora de la mort.

Jo no la temo gens.

La mort m' ha de portar la felicitat que en va jo esperaria en aquest mon, la tranquilitat que no's pot lograr en la terra.

¡Quan dols es morir!...

Desgraciat de qui no creu en la inmortalitat de la ànima...

Aquest no pot ser may felis.

Veritat es que si no hi creu, pot lograr la felicitat material usant de medis reprobables, pot enriquirse robant y assassinant, pot gosar portant la deshonra per tot arreu,—mes, y la tranquilitat de la conciencia? y la sombra del cadavre que sempre persegueix al assassinio? y la donsella que pregunta a son singit aimant, que n' ha fet de la sèva honra?

Ni tant sols li queda'l consol de la penitencia.

Lo qui desconeixent los principis fundamentals del cristianisme, no creu en l' altra vida, no lespera en rès ni creu en rès, ¿quin consol té despres, quan se recorda del mal que ha fet?...

Quan dèu sentir arribar l' hora de la mort, com dèu trobar á faltar un Deu á qu' implorar clemència, pietat, compassió... Quan terrible li dèu ser lo deixar d' existir...

Trista haurá sigut per ell la vida y trista será també la idea de la mort.

¡Ditxós qui creu y esperal!

Pera lo verdader cristià la mort es la vida, no es deixar de existir; lo verdader creyent de Cristo creu que deixa un mon plè d' espines pera anar á un mon plè de flors.

¡Trista es la vida, hermòs es morir!...

ANTONI DURAN Y ROCA PBR.

UN PROJECTE.

Encara que siguém los darrers, volém y devém dir alguna cosa en prò d' una idea que germinava en lo cap de tots los vèrs amants de las bellas arts y que ha passat ara al estat de projecte. Nos referim al de la construcció d' un edifici destinat á exposició permanent d' objectes d' art.

S' observa, per fortuna, d' algun temps en aquesta part, en nostra Capital, un renaiement á un temps literari y artistich, que 'ns fa molt esperansar pera l' esdevenir, —y l' que 's déu atribuir, al menys en la primera d' aquellas formes, al nou rebròt de las lletres catalanas.

Això, y l' entusiasme que 'ns inspiran tots los adelantaments tan útils y honorosos com aquest pera nostra pàtria, —es lo que 'ns fa simpatisar particularment per aquest projecte.

Hem dit, y se 'ns permetrán dues paraules pera probarho, que l' modern renaiement català podia envaneixers d' haver desarrollat lo bon gust y l' foment en literatura, —y asegurara qu' aquest millorament ha degut portar també profitosas consequencies al camp de las arts propriament ditas. Observis sinó, un poble que careix completament de notícies sobre sa historia y jainay han sonat en sa orella los noms dels héroes que la ennoblien; se 'l veurá abatut, sens vida, això es: sens arts, sens literatura, com lo viatger que trist y desfallit camina per terres estranyas perque ningú li ha dat rahó de las fonts de crestallinas aigües que amagades entre lo fullatge lo deurian reanimar en son camí. Ara bé, qahont trovarà un poble aqueixas desitjadas fonts, sinó en sa propia historia? ¿qui li donarà sinó ella la sava que ha de fer fructiferar l' arbre de sa vida? y com

LA BARRETINA.

se li fará coneixer á n'aqueix mateix poble sa historia sens vestirla ab las galas literarias? L'art també se inspira en l'història; sols los grans fets de ls passats temps lo fan sublim y casi divi.

La segona de las formes d'aquest Renaixement, es á dir, lo que á n'aquest últim se refereix, nos presenta en los particulars, un marcat desitx d'estudi é imitació de las obras clàssiques,—y en las Corporacions un especial cuidament pera, ab los medis de que disponen, ferlas coneixer als novells artistas y fomentar son estudi entre totas las classes. Diguinbo sinó la Exposició retrospectiva devuda als esforços de l'Acadèmia de Bellas Arts, la que visitaren trenta mil persones; pròvi lo bon gust que veýem se va infiltrant en totas las classes y que's revela en la adopció de colors delicats y suaus pera los mobles y edificis, y en l'allunyament de la acumulació d'ornaments que caracterisa lo barroquisme del passat segle y part del present; y proclamau finalment en alta vóu, la mateixa iniciació d'aquest projecte, fill del entusiasme d'uns quans joves.

Nosaltres, donchs, que travallém pera la restauració d'una literatura y una llengua que son las nostres,—no podem menys de alentar ab un crit de coratge als artistas adalits també d'una bona causa, que s'afanyan pera la realisació d'aquesta idea; y á las personas en general, que favorablement l'han acollida y que cooperan á que 's puga portar á efecte.

Lo que falta sois, es que lo tal projecte passí á ser prompte un fet, y que al mateix temps que ab la construcció del edifici que pera ell ha de servir, se dongui un element mes de vida á la ciutat nova (segons creyem se té pensat), se procuri fer una obra artísticament digna del objecte á que se la destina, cosa per desgracia no molt comuna en los moderns y principals edificis d'aquesta Capital.

A. AULESTIA Y PIJOAN.

ANYS PERDUTS.

Anys de ditxa y d'ignoscencia,
anys d'esperansa y d'amor,
per mes que os cerco, no us trobo
ni os oviro pèr l'entorn.

Avans mon cor voltejavan
y omplian de ditxa 'l cor,
y si 'ls ulls tenian llàgrimas
la ment tenia il-lussions.

Anys de ditxa y d'ignoscencia
¿hont sou, anys perduts,? ¿hont sou?

—
¿Perqué no os puch torná á veurer
si sento vostres recorts?

—
Será que 'ls vèls d'anvoransa
m'ànima han cobert del tot?

—
Será que ma fantasía
axeça ja en va son vol?

—
Será que fuig l'esperansa
y ab ella havéu fugit tots?

Anys de ditxa y d'ignoscencia,
hont sou, anys perduts? hont sou?

Fugiu, plahers de la vida,
fugiu, mentidas sou tots
que enverinéu los deliris
ab lo verí dels dolors.

Del desengany la gelada
tots mos ensomnis ha mort;
l'amor y gloria fantasma,
reflectes d'un altre mon.

Anys de ditxa y d'ignoscencia,
hont sou, anys perduts? hont sou?

—
¡Ay que las horas passadas
hermosas y dolsas son!

—
¡Ay qu' existeix la ventura
en l'ignoscencia tan sols!

—
¡Ay que he tingut molts d'ensomnis

y cap d'ells veritat sou!
Véus aquí una pobre vida!
¡véus! aquí sense conort!
Anys de ditxa y d'ignoscencia,
hont sou, anys perduts? hont sou?

—
Adèu siau pera sempre,
anys d'esperansa y d'amor!
¡adèu coronas somniadas!
¡adèu siau rams y flors!
Mústigas estéu coronas
y per tot me trobo sol!
¡quan la realitat nos cerca
nos sembla un desert lo mon!
Anys de ditxa y d'ignoscencia,
dormiu en pau, ja sé hont sou!

JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA.

RUM RUM.

La abundancia de original, tot ell de actualitat, nos obliga á retirar los arguments contra la pena de mort que teniam compostos, y que publicaréns sens falta lo dispate vinent.

Hem rebut la 4.ª y 5.ª entrega de *Las mujeres célebres*. En ellas comensa la historia de Santa Eularia, molt ben escrita, per cert, y que interessa vivament. Una preciosa lámina representant á la mateixa Santa acompaña la obra. La recoméndem als lectors.

Doném les més expressivas gracias á *El faro bisbalense* per las frasses falagueras que 'ns dedica en sos dos números últims. Molt alegria 'ns causa y molt nos honra que un dels periódichs ab qui més simpatisém, nos dongui mostras de carinyo y fraternitat.

F.

L'ART Y LAS SOCIETATS DRAMÁTICAS.

No és ja per cert de quatre dias que, dels llavis de totas aquellas personas qu'estiman lo teatre que á tanta altura posaren Calderon, Lope, Molina y últimament Moratin,—sentim esclamar: lo teatre espanyol vá de caiguda, la flama de nostres ingenis s'apaga, l'art agoniza.

—
¿Es cert aixó? nos atrevim á preguntar nosaltres.

Es cert. —Y com se compren? L'afició de la juventut al teatre és moltíssima; los que de una manera ó altra fan per seguir las petjades de Talma y de Latorre no son pochs, y no mancan per cert miralls que fent reflectir en plé segle XIX los raigs dels astres que brillaren en nostra escena en los segles XVII y XVIII, sostingan molt per sobre á la dels estrangers la fama del nostre teatre.

Magníficas y ben escritas produccions nos han donat los ingenis de la nostra època pera posar á ratlla seguida de la dels contemporans de Felip IV. Per cert que no devem desdenyarnos de nombrar després de *La vida es Sueño* y *La Mojigata*, —*Los Amantes de Teruel* y *El tanto por ciento*, porque son produccions que com moltes altres—axis del teatre antic com del modern—son un dels mols títols de glòria que registra en las fullas de sos analis la nostra benvolguda Espanya.

Donchs, qu'és lo que hi podrà haber de cert en la caiguda de nostre teatre? d'ahont naixerá lo mal? d'ahont? De las societats dramáticas.

Las societats dramáticas en relació al art son un bé y son un mal.

Son un bé quan establertas en poblacions de poca importància, que per causas difícils de vencer no pot ningú, individualment, arriscarse á las even-

tualitats en que pot trobarse compromés un empresari,—y collectivament, aixó és, formant alguna aplèch de personas, una societat sostenen lo teatre, fomentan l'art é instruit al poble sens' esposar sos interessos alatzat d'una fortuna, que no sense motiu se la pinta tapada d'ulls caminant sobre una roda.

En estas poblacions, si la societat es prou pera sostirlo, se douan funcions periódicas per companyias de segon ó tercer ordre, vingudas de las ciutats situadas mes prop d'ellas, y si possible aixó no és, se forma lo companyia de joves dels mes triats y estudiantes de la vila.

En un y altre cas las societats dramáticas son un bé, porque d'altra manera en las ditas poblacions lo teatre no seria mes que un nom, y las horas que 's passan, y las intelligencias que s'ocupan d'ell, qui sap com serian passadas, qui sap ab lo que s'ocuparian.

En estos cassos, ho torném á dir: las societats dramáticas son un bé, y l'art no pot per cert de cap manera queixarse d'ellas, pus que si bé no li creman enséns, li rendeixen un tribut qu'és de molt valor. «Quan las societats dramáticas son un mal?

Sempre qu'establertas en ciutats ahont hi ha empresas que sostenen verdaderas companyias de vers,—roban, si aixis pot dirse, los espectadors als teatres ahont estas trevallan, pera ferlos sentir versos mal dits, y veurer tipos mal estudiats y situacions pitjor compresa.

En estos cassos l'art déu plorar, y déu plorar llàgrimas ben amargas.

Algú observarà, que l'públic de las ciutats ahont és fàcil sentir actors de primera ratlla, may deixaran aquests pera sentir uns aficionats que tot lo mes que pugan tindrer, serán desitjós de fer alguna cosa; a n'aquests los hi respondrem, que, si la entrada dels teatres fos franca, seria aixis, mes que no sentho, ja no,—y lo porque lo comprendréu sense cap mica d'esforç: los socis de la reunió A y los assiduos concurrents á la tertulia B, que per una petita cantitat portan tota la familia á una funció, en la que, per lo general, se fa memoria de l'art quan ja de tot s'ha parlat, y altra cosa no trovan per matar l'estona.

En aquests cassos poden succeir dos casos: que la companyia siga de aficionats, ó que per una avenencia de la societat ab l'empresa, esta cedeixi á la primera en las nits de sus funcions, la seva companyia de verdaders actors. En lo primer cas, no créch qués tinga de dir, lo que las produccions qués pôsan en escena surtan malejadas, lo concepte que tota persona d'una mica de coneixement pot formarse dels autors y sobre tot, las moltes injurias que á l'art se fan.

En lo segon cas no sé si encara lo mal es pitjor. La entrada del teatre en los días de funció pública, té de prou, parlém en general, dos rals; las localitats són altres dos rals, total quatre rals per persona. Ara afigurem-nos que una família, qués compon de marit y muller ab dos filles, acostuma anar una vegada la semana al teatre, y 'ls costa la funció quatre pessetas. «Creuen vostés que l'marit poguense fer socio de alguna reunió dramática, en la que li donan una entrada de senyor y tres de senyora ab los seus correspondents assiduents,—tot lo mès per cinch ó sis pessetas mensuals,—preferiria pagarne setze ó vint?

De cap manera. Veuen, per lo general, lo dimars ó be l'dividends, la funció que té de donar-se, igual interpretació dels actors en sos respectius papers, los mateixos trajes y lo mateix decorat escénich, y per acabarlo de engrahir, va al teatre los días en que no hi va la gent de baixa estofa.

La qüestió es clara y la tria no gayre duptosa. Ell disfruta de lo mateix que disfrutaría l'diumenge; las noyas per la rahó de qués ballan uns rigodons y un vals després de la funció, estan més contentas, y la mare, per la circumstancia de haber-hi tres ó quatre joves, que ella diu de bona posició, que tiran alguns cumpliments á sus filles, està més joyosa de la reunió que no sé que dirme 'n, y com se deixa fàcilment comprender, prefereixan tots molt més anar á veurer las funcions de la societat que no las del diumenge ó altres días en que l'teatre es pùblich.

Ara tenint en compte que de famílies com aquesta ni ha moltes; que les societats dramàtiques no són poques; — té de resultar, i es molt natural, que 'ls productes del teatre disminueixen de una cantitat bastant respectable, de lo que segueix que les produccions dels autors no són tan estimades, parlo pecuniariament, que aquests no trevallan ab tanta fe desde l' moment que han de travallar més per guanyar lo mateix que avans ab menos travall, però ab més mérit, ne guanyaven, — y que últimament, l' art qu' es à lo que més se deuria atendre, y lo que més se deuria respectar, ne surt de tot això més que maltractat.

Poden per cap terme en estos cassos les societats dramàtiques fer gens de bè al art? No, hi ho dihem verament convençuts. Sols en lo únic cas qu' hem citat al principi d' est article, mereixen les ditas societats lo nostre assentiment; d' altra manera, les creyem inútils y perjudicials, pus que en qüestions d' art, sols que per art y per l' art se déu travallar, fent tota esclusió del interès, ja que aquest está enterament renyit ab ell.

Lo dia en que entre l' públic de las grans ciutats comensi à minvar aquesta fuga qu' hi ha avuy al dia per las societats dramàtiques, creyem que l' teatre tornarà à n' aquell estat de vida y de forsa que tots los verdaders aymadors de nostras glorias literarias sentan que haji passat.

À las horas podrém dir: no no, la flama de nos tres ingénis no s' apaga; l' art no agonisa; lo teatre espanyol encara es lo primer teatre del mon.

Demá fos, que à fé nos n' alegriam

F. UBACH Y VINYETA.

CAPITOL VII.

La primera edat.

Quan en Mateu torná à casa seva era dia clar. Trová à la seva dona agenollada devant de una estampa de la Mare de Deu de Montserrat pintada ab colors molt vius y poch artistichs; pero que no per això inspiraba menos devoció à los de la casa.

Demunt de la caleixeria hi havia encés, en un candelero de llautó molt net y molt lluent, un tros de ciri del Monument. En la última Setmana Santa lo havian portat senser y ben adornat ab paper retallat à la parroquia pera il·luminar la sacrosanta urna y contribuir al brillo de la solemne funció; mes després havian tingut prou cuidado de pasar à recullir lo tros que sobrava, porque no era cosa de despreciar, sabent, com totom en lo poble, que encenentlo en casos senyalats liurava als sembrats de la pedra, à las casas del llamp y als que en ell teman fé de pender mal y cap desgracia.

Entrá en Mateu, con dihem, à casa seva portant en brassos à la Roser y ab la seva sola presència desaparegueren totes las angústias y temors que agitavan feya algunes horas lo sensible y atribuïtat cor de sa muller.

Marta, que aquet era lo seu nom, després que convensuda per lo accent de autoritat de son marit lo havia deixat anar en persecució dels saquejadors de la vila y en defensa dels veïns, quedá com atontada un instant y no tardá en declararseli una reacció de amor envers aquell que era son tot en lo mon, la qual feu renaixer sas angustias y congojas.

En fantàsticas formes se li apareixian, com à Machbet sos animats remordiments, tots los perills que amenaçaven a en Mateu. Ja se'l figurava sent víctima del furor dels soldats francesos, mutilat y trossejat per 'ls sabres y bayonetes dels enemicichs, llenyat y

LA NINA DE LAS VIOLAS.

Als vidres de la finestra
La nina s' está mirant
Un pom de violas, que porta,
Al mitj del pit, com li escau.
Eix pomet va regalarli
Lo diumenje al serne al ball,
Lo baylet de la masia
De sos ulls enamorat.

Tot d' una dalt la finestra
Ne véu caure un altre ram,
Un cavaller que passava
Dins sa cambra l' ha tirat.

La nineta ne trau prompte
Lo qu' en son pit du posat,
Y al posarse en lo pit l' altre,
Tira aquest finestra avall.

Després ne deixa sa cambra
Y fuig derrera l' cavall,
Qu' escumejant per la boca,
Lo cavaller sá trobar.

Mes lo cavall sens fré corre
Y may lo pot atrapar,
Y l' cavaller que l' cavalca
Ni tant sols d' ella fá cas.

Desfallida la nineta,
Senglotant en terra cau,
Y desfulla d' una en una
Las violas de son ram.

Quan n' ha cobradas las forças
Se n' entorna dret al mas;
Per lo qu' ella à tots pregunta
Respondrerlhi ningú sap.

— Lo baylet de la masia
Hont lo podria trobar?
Lo baylet de la masia?...
¿ Que s' es fet de mon aymant?

Plorosa 's tanca en sa cambra,
Tréu la cara al finestrat,
Passa un frare enllà de l' era...
La nineta llenys un ay!

FRANCISCO MANEL PAU.

JAVIER RAMIREZ.

Hacer bien que Dios es Dios.

Qui es Javier Ramirez?...

Un home educat en la escola ilusoria, un infelis que 's feu la ilusió de creurers' que l' pais devia progressar, un insensat que tingué la ridícula pretensió de fer comprender al poble que tenia drets y deures, un malaventurat que volgué parlar de fraternitat y verdader Cristianisme, un ser digne de llàstima que volgué tindrer per pàtria à tot lo mon.

Javier Ramirez es un boig.

Vejetava en lo terreno de las ilusions, se pensá que los pobles estavan dormits, que jeyan en la inercia, y que se 'ls devia despertar.

Se figurá que l' poble se recordaria de las verdaderas máximas morals que ell li ensenyava, somniá en lo cambi complert de la naturalesa humana, somniá en lo despertament del home.

Pobre Ramirez! ; Estava boig!...

Cregué que los seus esforços en be de sos germans foran premiats, que los pobles li agrahirian son bon cel, que recordarián sas doctrinas, que cultivarian la veritat, la bellesa y lo be.

Lo airet fresh que allí se sentia y també la plegaria dirigida ab fé à Aquell de qui tot be dimana, calmaren los agitats esperits dels dos desgraciats y 'ls disposaren pera reflexions mes sensatas, que si no bastavan à treurer 'ls del perill, podian fer que l' arrostressen ab la enteresa y conformitat propia de homens.

Aixis fou que quan lo foch en son destructor viatje arrivá à apoderarse de la porta de la galeria y rugí de rabia al sentir la frescor de la nit y lo humit oreig que venia de la riera, no trová homens à qui la desgracia hagués convertit en ximples entregats al desespero y al plor, sino varons dignes que saben que no es deshonra caurer devant del mes fort.

En Mateu apretá fortament contra son pit à la Roser y se agenollá dirigint al cel sos ulls y son ànima, pregant mes que per ell, per aquell infant que trovava la mort avans de haver pogut coneixer la vida.

En Bernat se creuhá de brassos y adelantá un pas cap à las flames.

— Ja se ha acabat... murmurá.

En aquell moment un raig de inspiració divina il·lumina à en Mateu.

Los medis humans feya rato que se havian apurat tots. Sols en Deu podia quedar confiansa.

En Mateu era cristià, y ho era de tot cor. Ja le hem vist com no s' havia descuidat de resar.

Pero fins à llavoras havia prenat per los morts, presuposant la impossibilitat de sortir ab vida de aquell apuro; pero & Per qué al Deu que tot ho pot, no havia de demanarli lo que ja considerava perdut?

— Mare de Deu del Socós! esclamá de repent com inspirat per la idea de que alló que tant malament se trovava podia tenir un bon fi per intervenció sobrenatural, Mare de Deu del Socós! apiadeuvos de aquells infelissos fills vostres que en cas tant apurat se veuen. Salveu del foch nostras vidas y jo vos prometo dedicar la meva al amparo de aquest angelet, que va à trovarse en la terra abandonada y sola. Jo fas vot de mirarla de aquí en devant com à filla y de educarla com esclava vostra!

Lo que Mateu demanava era un miracle. Y & per qué no havia de ferlo la Provïdencia en favor de un home honrat y temerós de Deu?

—Eixos pobles que ara dorman y que prompte despertarán, somniava ell, me respectarán, me venerarán al considerar que jó só un dels apòstols de la civilisació que mes he contribuit á son adelant moral y material; quan ells puguen veurer la immensa distància que hi deu haver entre las dues paraulas «ahir» y «avuy» sens dubte que reconeixerán mos serveys y 'm donarán la única recompensa que jó tinch la presunció de creuer 'm mereixer: la gratitud!

¡Pobre Ramirez! ¡Estava boig!...

Com esperavas, pobre soldat de la civilisació, lo agrahiment de la patria? com tingueres eixa ridícula pretensió?...

No t' recordas de Cervantes, tu que no ets Cervantes?

No tens present á Quevedo, tu que no ets Quevedo?

¡L' agrahiment de la patria! Que vol dir eixa utopia?

«Per ventura la patria s' ha mostrat may agrahida ab qui s' ha desvellat per ella?

No has trobat pobre é insensat Ramirez, en eix compendi de mostruositats humanas que s'apellida historia, en eix llibre ple de pàginas tristes que 'ls pobles fan servir de modelo y no de exemple,— no has trobat, dich, una ingravitut, un desengany en cada pàgina, en cada ratlla, y en cada lletra?

La patria agrahida!

Sarcasme, ironia, ilusió, follia...

La nació ha donat á n' en Ramirez la recompensa que sempre sol donar á tots los que cometan la bojeria de desvetllarse, de no dormir, de no viure tranquil·lament per ella.

Ramirez es un boig, un pobre insensat y la patria li ha donat un manicomio...

Lo cor se cubreix de dol al considerar la trista situació de un de nostres desgraciats germans de la literatura...

Un adalit de la santa causa del segle, un campeó decidit del adelanto, un lleial soldat de la civilisació, un màrtir de la idea,—jau sumit en la miseria, sumit en un miserable hospital, vivint la vida dels boigs.

Una família desgraciada y miserable, veu romputa la cadena que unia á tots los seus membres; una pobra mare que pateix miseria, plora l' ausència de un fill. Y lo pobre fill, que ha perdut l'enteniment, no pot ajudar á la seva família, no pot evitarli la terrible miseria qu' està atravessant.

La desgracia, la miseria, la desolació persegueix á tota la familia d' en Ramirez...

Seriam injustos y cruels si neguessim al poble de Barcelona la qualitat de la filantropia que no solament l' adorna, sino que fins s' enorgulleix de tenir.

Lo públic de Barcelona es caritatius per esencia.

No en va recurrir á sos bons instints, no en va clamem per aquell pobre desventurat, no sens fonament demanem desde las columnas de aquest semanari català :

Una almoyna per un de nostres infelissos germans de Castella.

A. SERRA.

Solució á la xarada del número passat.

Tam-bo-ret.

Solució al geroglific del número passat.

Los dias d' erre son fatals.

XARADETA.

No he vist gos sense primera,
la segona no es gran cosa,
me moro per la tercera
de una nineta que 'm xoca.

En una dos y tercera,
que n' hi escriuria de coses!...
Si exaumineu lo meu tot,
veureu que ensertar no costa.

X.

GEROGLÍFICH.

¿Qué diu? aaa EVA Rom A.

Las solucions se donaran en lo número de dissapte.

Publiquem ab gust la seguent llista de Suscripció á favor de D. Javier Ramirez, escriptor liberal.

La Redacció de «El Progrés». 400 rs.—Joan Jofre 100.—Un suscriptor 20.—Un democrata 20.—Un altre id. 4.—Un progresista 4.—J. R. L. suscriptor á «El Progrés» 10.—Rafel Boet 20.—J. A. 10.—Un democrata 4.—Un altre 4.—F. S. 8.—Una suscriptora 20.—Un democrata 10.—Don Ramon Prat 40.—Un democrata 4.—Un altre 4.—Un liberal 20.

Suma 762 rals Segueix oberta la suscripció en la Redacció y Administració de «El Progrés».

DIRECTORS: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14.—1868.

— 38 —

Pera que 's realisés no hi hagué necessitat, com exigiria sens dubte algun incrèdit, de que baixés visiblement un àngel del cel, missatger de la paraula divina y 'ls portés en sos brasos á un lloc fora del perill, ó que ab la espasa, símbol de poder, que encen les flamas del mateix modo que las apaga, ses cesar lo incendi y reconstruir la casa, la qual quedés dreta y sensera entre mitj de las ruinas de las altres pera perpetua memòria.

No: no hi hagué necessitat de tot això.

Perque Deu sols en ocasions molt y molt senyalades mostra son voler trencant las lleys de la naturalesa que ell mateix ha dictat; si no que de ordinari se serveix dels efectes de las propias lleys naturals pera castigar sense bastó als culpables, ó estendrer sa ma protectora sobre lo cap de sus criatures.

Y pera comprender la divina intercessió hasta en los fets mes vulgars y comuns basta un cor verge y un esperit piadós.

Quan lo foch se troava en sa major forsa y poderio, corria, com á molts homens depravats haven vist fer, cap á son acabament y ruina, y la preparava ab sus mas mateixas accions.

Apoderat ja de tot lo sostre de la botiga volgué satisfer sa voracitat ab los envigats que sostenian la teulada, á lo qual no se hi oposava res. Pero mentres que las groixudas llatas, que qui sab quant temps feya sostenian lo sostre de la casa, anaren cedint als destrossos del element devorador, faltá á la teulada lo punt de apoyo y á las parets los estravadors. Y com al mateix temps aquests se havian caldejat y esquerdat per molts puestos, vingué un moment en que perdé lo equilibri la obra dels homens, y tremolant y estremixentse com si volgués lluitar ab la mort caigué tota á la vegada ab horrorós estrepit, ofegant en son origen al mateix foch que la havia destruïda y aixecant fins al cel una columna de fum, guspiras y sendras que caigueren de nou á la terra en la mateixa forma que las plujas secas que llença un volcan en erupció.

La galeria en que estavan en Bernat y en Mateu se apoyava principalmente en una paret mestre separada de la Casa y per això se salvá de la general caiguda, puig formava un cos en cert modo independent.

Després del estrépit, las flamas que amenaçaven á nostres amics quedaren soterradas y deixaren de ser per ells un perill. Aixis ho comprengué en Mateu y digué:

—Gracias, Verge, gracias! Sols me queda cumplir ma prometença. Bernat, anyadí tocantlo en la espatlla pera treurerlo del arroba en que havia quedat, ja estem salvats.

—Sí, sí, digué aquet, mitj rient y mit plorant, hem escapat de una y bona.

—Alabat sia Deu.

—Pero los que ho han causat me la han de pagar.

—Deixat de cosas. De avuy en devant la Roser es filla meva. ¿Qué pensas tu fer?

—Anar ahont hi hage francesos y rentarme las mans ab sa sang.

—Estás ben decidit?

—Si n' estich dius? Aixis que pugui sortir de aqui vaig á desenterrar lo fusell del Bruch y á trepitjals los talons.

—Diu que ja son á Fransa.

—Allí 'ls perseguiré, y al infern si se n' hi van.

—Fes lo que vulgas; mes si alguna vegada te recordas del lloc en que vas neixer y vols tornar á la vila, ja saps á casa ahont es.

—Gracias, gracias. No serà la teva la última porta á que trucaré.

La nit tocava á son terme. Los galls comensaren sos cants com si res hagues succehit. Per la par en que las muntanyas privaban á Hostalrich de veure lo mar comensá á dibuixarse en lo cel una faixa menos fosca, prengué lo color de cendra, passá al blanch y se torná rosa. Al últim aparegué la ensesa roda del sol que tenyí de color roig los caps.

Lo dia havia vingut á il-luminar las destrossas de la nit.

Lo foch estava totalment apagat.

En Mateu y en Bernat foren socorreguts y baixats per medi de escalaras.

Las ruinas quedaven y quedan encara. Lo odi dels cors espanyols á tot lo que te nom de francés durà llarg temps en la vila.